

5. EVROPSKÉ SOUDNICTVÍ – ŽALOBY A ŘÍZENÍ

I. RYCHLÝ TEST

Jsou následující tvrzení pravdivá? Svou odpověď zdůvodněte.

1. Žalobu na porušení povinnosti členského státu může podat fyzická či právnická osoba.
2. Žalobu na porušení povinnosti členského státu rozhoduje v rámci Soudní dvora EU výlučně Soudní dvůr.
3. Možnost ukládat sankce v rámci žaloby na porušení povinnosti členského státu byla zavedena Maastrichtskou smlouvou.
4. Přezkum platnosti unijního práva je výlučně formou žaloby na neplatnost.
5. Privilegovaní žalobci v rámci žaloby na neplatnost mohou napadnout platnost pouze legislativních aktů.
6. Neprivilegovaní žalobci v rámci žaloby na neplatnost mohou bez dalšího napadnout rozhodnutí jim určené.
7. Účinky rozhodnutí Soudního dvora, kterým zrušuje napadený akt, jsou *erga omnes*.
8. Jednotlivec může zahájit přezkum platnosti v rámci řízení o předběžné otázce.
9. V řízení o předběžné otázce ohledně platnosti Soudní dvůr může přezkoumávat platnost národního práva.
10. Rozhodnutí o neplatnosti v rámci řízení o předběžné otázce působí *inter partes*, tedy pouze pro případ, v rámci kterého bylo řízení zahájeno.
11. Přezkum platnosti v řízení o předběžné otázce je časově neomezen.
12. Národní soudce může sám posoudit, že akt unijního práva je neplatný, a neaplikovat ho.
13. V rámci řízení o předběžné otázce Soudní dvůr nesmí posuzovat platnost či výklad národního práva.
14. Námitku protiprávnosti v rámci Soudního dvora Evropské unie rozhoduje výlučně Soudní dvůr.
15. Žalobou na nečinnost je postihována nečinnost orgánů Evropské unie a členských států.

II. PRÁCE S JUDIKATUROU

Prostudujte si následující rozhodnutí a odpovězte na otázky:

Povinnost zahájit řízení o předběžné otázce

Rozsudek Soudního dvora 283/81 CILFIT

Otázka byla vznesena italským Corte suprema di cassazione v rámci sporu mezi společnostmi dovážejícími vlnu a italským ministerstvem zdravotnictví ve věci platby poplatku za hygienickou kontrolu vlny dovezené z nečlenských zemí Společenství. Ministerstvo zdravotnictví mělo za to, že odpověď na otázku výkladu aktu orgánů Společenství byla tak zřejmá, že nepřipouštěla možnost pochybnosti při výkladu, a vyloučilo tedy nutnost podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru. Naopak zúčastněné společnosti tvrdily, že jelikož otázka výkladu nařízení byla vznesena před Corte suprema di cassazione soudem, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, nemůže se podle čl. 177 (nyní čl. 267 SFEU) třetího pododstavce tento soud vyhnout povinnosti obrátit se na Soudní dvůr. Corte suprema di cassazione se tak dotázal na tuto otázku přímo Soudního dvora.

12. Cílem otázky položené Corte di cassazione je, zda povinnost stanovená článkem 177 třetím pododstavcem může mít nějaké meze.

13. V této souvislosti je namístě připomenout, že Soudní dvůr prohlásil ve svém rozsudku ze dne 27. března 1963 (28 až 30/62, Da Costa, Recueil, s. 75), že ačkoliv čl. 177 poslední pododstavec bez jakéhokoliv omezení zavazuje vnitrostátní soudy, jejichž rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, položit Soudnímu dvoru jakoukoliv otázku výkladu, která před nimi vyvstala, výklad, který již Soudní dvůr na základě článku 177 poskytl, může tuto povinnost zbavit svého účelu a obsahu, zejména je-li vznesená otázka po hmotné stránce shodná s otázkou, která již byla předmětem rozhodnutí o předběžné otázce v obdobném případě.

14. Stejný účinek může mít z hlediska mezí povinnosti stanovené čl. 177 třetím pododstavcem i judikatura Soudního dvora zabývající se daným právním problémem, bez ohledu na povahu řízení, ve kterých byla tato judikatura vydána, i při nesplnění podmínky naprosté shody sporných otázek.

15. Nicméně ve všech těchto případech se rozumí, že vnitrostátní soudy, včetně soudů stanovených v čl. 177 třetím pododstavci, mají naprostou svobodu obracet se na Soudní dvůr, domnívají-li se, že je to příhodné.

16. Konečně správné použití práva Společenství může být tak zřejmé, že neponechává prostor pro žádnou rozumnou pochybnost o způsobu vyřešení položené otázky. Dříve, než vnitrostátní soud rozhodne o tom, že takováto situace vznikla, musí si být jist, že stejnou jistotu by měly soudy ostatních členských států a Soudní dvůr. Pouze v případě, že jsou tyto podmínky splněny, se může vnitrostátní soud zdržet položení této otázky Soudnímu dvoru a vyřešit ji na vlastní zodpovědnost.

17. Existence takové možnosti však musí být posouzena v závislosti na rysech práva Společenství a zvláštních obtížích při jeho výkladu.

18. Nejdříve je třeba vzít v úvahu, že právní předpisy Společenství jsou sepsány v několika jazycích a že jsou současně závazné různé jazykové verze; výklad ustanovení právního předpisu Společenství tak vyžaduje srovnání různých jazykových verzí.

19. Dále je třeba poznamenat, že i v případě naprosté shody různých jazykových verzí právo Společenství používá vlastní terminologii. Kromě toho je třeba ještě zdůraznit, že právní pojmy nemají nutně stejný význam v právu Společenství a v různých vnitrostátních právech.

20. Konečně každé ustanovení práva Společenství je třeba posuzovat v jeho celkové souvislosti a vykládat s ohledem na všechna ustanovení tohoto práva, jeho cíle a stav vývoje k datu, kdy má být dotčené ustanovení práva uplatněno.

21. S přihlédnutím ke všem těmto úvahám je třeba odpovědět Corte suprema di cassazione tak, že čl. 177 třetí pododstavec musí být vykládán v tom smyslu, že soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, je povinen, vyvstaneli před ním otázka týkající se výkladu práva Společenství, splnit svou povinnost předložit věc Soudnímu dvoru, ledaže by shledal, že otázka, která vyvstala, není relevantní nebo že dotčené ustanovení práva Společenství bylo již předmětem výkladu Soudního dvora anebo že jediné správné použití práva Společenství je tak zřejmé, že nezůstává prostor pro jakoukoliv rozumnou pochybnost; existence takové možnosti musí být posouzena v závislosti na zvláštních rysech práva Společenství, zvláštních obtížích vznikajících při jeho výkladu a nebezpečí rozdílné judikatury v rámci Společenství.

Úkoly k případu:

- Co je podle Soudního dvora cílem řízení o předběžné otázce?
- Jakou úlohu hrají v řízení o předběžné otázce strany sporu před vnitrostátním soudem?
- Jaký je vztah mezi druhým a třetím pododstavcem současného čl. 267 SFEU (dříve čl. 177 SEHS)?
- Co je to *acte clair* a *acte éclairé* teorie? Jak se promítají v rozhodnutí CILFIT?

Pokuta v rámci žaloby na porušení smlouvy

C-304/02 Komise v. Francie [2005] ECR I-6263

Případ se týkal nesplnění rozsudku vydaného proti Francii ohledně kontroly velikosti ok rybářských sítí a prodeje podmírových ryb (rozsudek 64/88 Komise v. Francie, ze dne 11. června 1991). Komise navrhla uložení jak paušální částky, tak i penále. Otázkou bylo, zda je možné obě pokuty uložit současně.

80. Cílem řízení stanoveného v čl. 228 odst. 2 ES [nyní čl. 260 SFEU] je přimět členský stát, který je v prodlení, aby splnil povinnosti vyplývající z rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o nesplnění povinnosti, a tím zajistit účinné používání práva Společenství. Obě opatření stanovená tímto ustanovením, totiž paušální částka a penále, směřují k tomuto samému cíli.

81. To, zda bude použito jednoho nebo druhého z uvedených opatření, závisí na způsobnosti každého z nich naplnit v závislosti na okolnostech případu sledovaný účel. Zatímco uložení penále se jeví jako obzvláště vhodné, aby přimělo členský stát k tomu, aby co nejrychleji ustal v neplnění povinností, které by, nebýt takového opatření, mělo tendenci přetrvávat, uložení zaplacení paušální částky spočívá spíše na posouzení dopadu nesplnění povinností dotyčného členského státu na soukromé a veřejné zájmy, zejména pokud neplnění povinností trvalo po dlouhou dobu od rozsudku, jímž bylo původně určeno.

82. Za těchto podmínek není vyloučeno použít oba druhy sankcí stanovené v čl. 228 odst. 2 ES, zejména pokud neplnění povinností trvalo po dlouhou dobu a současně má tendenci nadále přetrvávat.

91. Ani argument, podle kterého by Soudní dvůr tím, že by se odchýlil od návrhů Komise nebo je překročil, porušil obecnou zásadu občanského soudního řízení, která zakazuje soudu překročit návrhy účastníků řízení, není opodstatněný. Řízení stanovené v čl. 228 odst. 2 ES je totiž zvláštním soudním řízením specifickým pro právo Společenství, které nemůže být stavěno na roveň občan-

skému soudnímu řízení. Rozhodnutí o uložení zaplacení penále nebo paušální částky nesměruje k náhradě jakési škody, která by byla způsobena dotčným členským státem, ale k tomu, aby na něj byl vyvíjen ekonomický nátlak, který jej přiměje k tomu, aby ve zjištěném neplnění povinností ustal. Uložené peněžité sankce musí tudíž být přijaty v závislosti na stupni přesvědčování nezbytného k tomu, aby dotčený členský stát změnil své chování.

[...]

103. V tomto ohledu, i když je jasné, že penále může přimět členský stát v prodlení k tomu, aby co nejrychleji ustal ve zjištěném neplnění povinností (výše uvedený rozsudek ze dne 25. listopadu 2003, Komise v. Španělsko, bod 42), je třeba připomenout, že návrhy Komise nemohou vázat Soudní dvůr a představují pouze užitečnou referenční základnu (výše uvedený rozsudek ze dne 4. července 2000, Komise v. Řecko, bod 89). Soudnímu dvoru při výkonu jeho posuzovací pravomoci přísluší, aby stanovil penále takovým způsobem, aby bylo jednak přizpůsobené okolnostem a jednak přiměřené zjištěnému nesplnění povinností, jakož i platební schopnosti dotčeného členského státu (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky ze dne 4. července 2000, Komise v. Řecko, bod 90, a ze dne 25. listopadu 2003, Komise v. Španělsko, bod 41).

104. Z tohoto pohledu a jak naznačila Komise ve svém sdělení ze dne 28. února 1997, jsou základními kritérii, která musí být zohledněna pro zajištění donucující povahy penále za účelem jednotného a účinného používání práva Společenství, v zásadě délka porušení, stupeň jeho závažnosti a platební schopnost dotčeného členského státu. Za účelem použití těchto kritérií je namístě přihlídnout zvláště k důsledkům nesplnění povinností vyplývajících z rozsudku pro soukromé a veřejné zájmy a k naléhavosti, s níž je třeba přivést dotčným členským státem k tomu, aby dostal svým povinnostem (výše uvedený rozsudek ze dne 4. července 2000, Komise v. Řecko, bod 92).

113. S ohledem na veškeré předcházející skutečnosti je namístě uložit Francouzské republice, aby zaplatila Komisi na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství“ penále ve výši 182,5 × 316 500 eur, čili 57 761 250 eur, za každé šestiměsíční období počínaje vyhlášením tohoto rozsudku, na konci kterého nebudou dosud zcela splněny povinnosti vyplývající z výše uvedeného rozsudku ze dne 11. června 1991, Komise v. Francie.

K uložení zaplacení paušální částky

114. V situaci, jaká je předmětem tohoto rozsudku, je s ohledem na skutečnost, že neplnění povinností trvalo po dlouhou dobu od rozsudku, kterým bylo původně určeno, a s ohledem na dotčené veřejné a soukromé zájmy, nutné uložit zaplacení paušální částky (viz bod 81 tohoto rozsudku).

115. Zvláštní okolnosti projednávaného případu budou správně zohledněny stanovením paušální částky, kterou bude Francouzská republika povinna zaplatit, na 20 000 000 eur.

Odpovězte na otázky k případu:

- Co je cílem čl. 260 odst. 2 SFEU?
- Mohou být použity oba druhy pokut? Kdy má být použita paušální částka a kdy penále?
- Jaký je účel uložení pokuty? Je jím náhrada škody?
- Je Soudní dvůr vázán návrhy Komise ohledně výše pokut?
- Jaká jsou kritéria pro určení výše pokuty a či jsou pokuty příjmem?
- Jak vysoká sankce byla Francii uložena?

Postavení neprivilegovaných žalobců v rámci žaloby na neplatnost

Stanovisko generálního advokáta Jacobse v případě C-50/00 P Union de Pequeños Agricultores (UPA)

(překlad autoři)

Stanovisko bylo vydáno v rámci odvolacího řízení proti rozhodnutí Soudu prvního stupně, v rámci kterého se obchodní sdružení Union de Pequeños Agricultores reprezentující zájmy malých španělských zemědělských družstev domáhalo zrušení nařízení Rady EU, jež reformovalo stávající podporu obchodu s olivami. Toto nařízení mimo jiné zrušilo podporu spotřeby, jakož i zvláštní podporu malovýrobců. Navíc olivové háje vysazené po 1. květnu 1998 byly až na výjimky vyloučeny z jakéhokoli budoucího režimu podpory. Sdružení proto podalo žalobu na neplatnost; sporná ovšem byla jejich aktivní legitimace. Soud prvního stupně (nyní Tribunál) jim nevyhověl. Ze stanoviska generálního advokáta Soudního dvora:

(Překlad autoři)

[...]

102. Může být přínosné shrnout důvody [pro extenzivnější výklad osobního dotčení jednotlivců v rámci žaloby na neplatnost] ... následovně:

1) Základní předpoklad Soudu, že možnost jednotlivce spustit řízení o předběžné otázce poskytuje plnou a účinnou soudní ochranu proti opatřením obecné povahy, vyvolává vážné námitky:

- v rámci řízení o předběžné otázce nemá jednotlivec žádné právo rozhodnout, že bude řízení zahájeno, v případě jakých opatření bude žádáno o přezkum a jaké důvody pro neplatnost budou uvedeny, a tak nemá žádné právo přístupu k Soudnímu dvoru; na druhou stranu sám národní soud nemůže poskytnout jako prostředek nápravy prohlášení aktu obecné povahy za neplatný;
- může dojít k odepření spravedlnosti v případech, kdy bude obtížné nebo nemožné pro jednotlivce napadnout obecné opatření nepřímo (tedy pokud nelze napadnout žádné implementující opatření nebo kde žalobce by musel porušit právo, aby mohl napadnout následné sankce);
- požadavek právní jistoty vede k potřebě umožnit, aby obecné opatření bylo možno napadnout co nejdříve a ne až budou přijata implementující opatření;
- nepřímý přezkum obecných opatření prostřednictvím řízení ohledně platnosti podle čl. 234 SES [nyní 267 SFEU] přináší řadu procesních nevýhod ve srovnání s přímou žalobou podle čl. 230 SES před Soudem prvního stupně [nyní Tribunál], pokud jde např. o účast instituce(i), která(é) přijala(y) dotčené opatření, zpoždění a související náklady, rozhodnutí o prozatímních opatřeních či možnost intervence třetích stran.

2) Tyto námitky nemohou být překonány přiznáním žalobní legitimace výjimečně v případech, kdy žalobce nemá na základě národního práva možnost iniciovat řízení o předběžné otázce ohledně platnosti dotčeného opatření. Tento přístup:

- nemá základ ve Smlouvě;
- by musel nevyhnutně zavazovat komunitární soudy interpretovat a aplikovat pravidla národního práva, úkol, na který nejsou ani dobře připraveny ani dokonce příslušné;
- by vedl k nerovnosti mezi osobami z různých členských států a k další ztrátě právní jistoty.

3) Stejně tak tyto námitky nemohou být překonány uložením povinnosti pro právní řády členských států zajistit, že řízení ohledně platnosti obecných komunitárních opatření budou dostupná v jejich právních rádech. Tento přístup by:

II. PRÁCE S JUDIKATUROU

- nechal nevyřešenu většinu problémů současné situace, jako je absence prostředků k nápravě jakožto práva, zbytečné odklady a náklady pro žalobce nebo rozhodnutí o prozatímních opatřeních,
- bylo obtížné monitorovat a vynucovat; a
- vyžadoval by podstatně větší zásah do národní procesní autonomie.

4) Proto jediným uspokojivým řešením je uznat, že **jednotlivec je osobně dotčen komunitárním předpisem, jestliže opatření má nebo je schopno mít podstatný negativní dopad na jeho zájmy.**

Toto řešení by mělo následující výhody:

- vyřeší všechny výše uvedené problémy: žalobci získají opravdové právo na přímý přístup k soudu, který může poskytnout nápravu, případy možného odepření spravedlnosti jsou eliminovány a soudní ochrana je zlepšena různým způsobem;
- také odstraní anomálie současné judikatury, že čím je větší množství dotčených osob, o to méně pravděpodobně je účinná soudní ochrana dostupná;
- stále složitější a nepředvídatelná pravidla ohledně aktivní legitimace jsou nahrazena mnohem jednodušším testem, který by posunul důraz v případech před komunitárními soudy z čistě formálních otázek přijatelnosti k otázkám obsahovým;
- taková reinterpretační je v souladu s všeobecnou tendencí judikatury rozšířit rozsah soudní ochrany jako reakce na rostoucí pravomoci komunitárních institucí (*ERTA, Les Verts, Chernobyl*);

5) Námitky k rozšíření aktivní legitimace nejsou přesvědčivé. Obzvláště:

- znění čl. 230 SES [nyní 263 SFEU] to nevylučuje;
- izolovat potenciálně nezákonná opatření ze soudního přezkumu nemůže být ospravedlněno důvody správní či legislativní efektivity: ochrana legislativního procesu musí být dosažena prostřednictvím odpovídajících hmotných standardů přezkumu;
- obavy z přetížení Soudu prvního stupně se zdají přehnané, jelikož časový limit v čl. 230 odst. 5 SES a požadavek přímého dotčení zabrání nepřekonatelnému zvýšení počtu případů; existují procesní nástroje k zvládnutí omezeného nárůstu případů.

6) Hlavní námitkou může být skutečnost, že tato judikatura existuje mnoho let. Nicméně existuje množství důvodů, proč dozrál čas na změnu. Obzvláště:

- judikatura v hraničních oblastech není stabilní a každopádně byla v posledních letech rozvolněna, díky čemuž se rozhodnutí ohledně přijatelnosti stala značně složitá a nepředvídatelná;
- judikatura je stále více mimo linii stále liberálnějšího vývoje v právu členských států;
- díky založení Soudu prvního stupně a postupnému přesunu do jurisdikce tohoto soudu všech žalob podaných jednotlivci je stále vhodnější též rozšířit aktivní legitimaci jednotlivců napadnout obecná opatření;
- judikatura Soudu ohledně zásady účinné soudní ochrany u národních soudů činí velmi obtížným ospravedlnit úzká omezení aktivní legitimace před komunitárními soudy.

Otázky:

- Jaké hlavní argumenty uvedl generální advokát pro změnu judikatury Soudního dvora?
- Jaké námitky uvedl proti změně judikatury Soudního dvora?
- Jaký nový test osobního dotčení navrhoval generální advokát?

Soudní dvůr ovšem konstatoval, že:

35. [...] v rámci článku 173 Smlouvy [nyní 263 SFEU] nemůže být nařízení jakožto obecně závazný akt napadeno jinými subjekty než orgány, Evropskou centrální bankou a členskými státy [...].

36. Obecně závazný akt, jako je nařízení, se nicméně může za určitých okolností osobně dotýkat některých fyzických nebo právnických osob, takže vůči nim má povahu rozhodnutí [...]. Tak je tomu v případě, že dotčený akt zasahuje fyzickou nebo právnickou osobu z důvodu určitých vlastností, které jsou pro ni zvláštní, nebo faktické situace, která ji vymezuje ve vztahu ke všem ostatním osobám, a tím ji individualizuje způsobem obdobným tomu, jakým by byl individualizován adresát (viz zejména rozsudky ze dne 15. července 1963, Plaumann v. Komise, 25/62 [...]).

37. Pokud tato podmínka není splněna, není každopádně žádná fyzická nebo právnická osoba aktivně legitimována k podání žaloby na neplatnost proti nařízení [...].

38. Je však třeba připomenout, že Evropské společenství je společenstvím práva, v jehož rámci jeho orgány podléhají přezkumu, zda jsou jejich akty v souladu se Smlouvou a s obecnými právními zásadami, jejichž součástí jsou základní práva.

39. Jednotlivci tudíž musí mít nárok na účinnou soudní ochranu práv, která jim přiznává právní řád Společenství, jelikož právo na takovou ochranu je součástí obecných právních zásad vyplývajících z ústavních tradic společných členským státům. Toto právo bylo rovněž zakotveno v člancích 6 a 13 Evropské úmluvy na ochranu lidských práv a základních svobod ...

40. Smlouva přitom jednak ve svých člancích 173 a 184 [nyní 277 SFEU, tzv. námitka protiprávnosti], a jednak ve svém článku 177 [nyní 267 SFEU, řízení o předběžné otázce] zavedla ucelený systém procesních prostředků a řízení určený k zajištění přezkumu legality aktů orgánů a svěřila tento přezkum soudu Společenství [...]. Jelikož fyzické a právnické osoby nemohou v tomto systému z důvodu podmínek přípustnosti uvedených v čl. 173 čtvrtém pododstavci Smlouvy přímo napadnout obecně závazné akty Společenství, mají v závislosti na okolnostech případu možnost uplatnit neplatnost takových aktů buď u soudu Společenství prostřednictvím procesní námítky na základě článku 184 Smlouvy, nebo u vnitrostátních soudů a přimět tyto vnitrostátní soudy, které samy nemají pravomoc prohlásit uvedené akty za neplatné [...], aby v tomto ohledu Soudnímu dvoru položily předběžnou otázku.

41. Členskými státy tak přísluší, aby stanovily systém procesních prostředků a řízení zajišťující dodržování práva na účinnou soudní ochranu.

42. V tomto rámci jsou vnitrostátní soudy v souladu se zásadou loajální spolupráce zakotvenou v článku 5 Smlouvy povinny v co největším možném rozsahu vykládat a uplatňovat vnitrostátní procesní předpisy, kterými se řídí podání procesního prostředku, způsobem, který umožní fyzickým a právnickým osobám zpochybnit před soudem legalitu jakéhokoli rozhodnutí nebo jiného vnitrostátního opatření týkajícího se použití obecně závazného aktu Společenství ve vztahu k nim tím, že budou namítat jeho neplatnost.

43. V tomto ohledu je třeba shledat, jak uvedl generální advokát v bodech 50 až 53 svého stanoviska, že není přípustný takový výklad systému procesních prostředků, jaký zastává navrhovatelka a podle něhož je přímá žaloba na neplatnost před soudem Společenství přípustná v rozsahu, v němž by mohlo být v návaznosti na konkrétní přezkum vnitrostátních procesních předpisů tímto soudem prokázáno, že uvedené předpisy nedovolují jednotlivci podat procesní prostředek, který by mu umožnil zpochybnit platnost napadeného aktu Společenství. Takový režim by totiž v každém konkrétním případě vyžadoval, aby soud Společenství přezkoumal vnitrostátní procesní právo a podal jeho výklad, čímž by byla překročena jeho pravomoc v rámci přezkumu legality aktů Společenství.

44. Konečně je třeba dodat, že podle systému přezkumu legality zavedeného Smlouvou může fyzická nebo právnická osoba podat žalobu proti nařízení pouze v případě, že je dotčena nikoliv jen bezprostředně, ale rovněž osobně. I když tato poslední podmínka sice musí být vykládána ve světle zásady účinné soudní ochrany s přihlédnutím k rozličným okolnostem, které mohou žalobce indi-

vidualizovat [...], nemůže takový výklad vést k neuplatnění dotčené podmínky, která je výslovně stanovena Smlouvou, aniž by byly překročeny pravomoci soudů Společenství, které jim Smlouva přiznává.

45. I když je sice možné uvažovat o jiném systému přezkumu legality obecně závazných aktů Společenství, než je systém zavedený původní Smlouvou, který nebyl nikdy v hlavních zásadách pozměněn, je případně věcí členských států, aby v souladu s článkem 48 EU stávající systém reformovaly.

46. Vzhledem k tomu, co bylo výše uvedeno, je třeba shledat, že se Soud nedopustil nesprávného právního posouzení, když prohlásil žalobu podanou navrhovatelkou za nepřijatelnou, aniž by přezkoumal, zda v projednávaném případě existoval procesní prostředek před vnitrostátním soudem, který by umožnil přezkum platnosti napadeného nařízení.

47. Kasační opravný prostředek je tudíž třeba zamítnout.

Otázky k případu:

- Jaké byly důvody, proč Soudní dvůr nepřijal návrh generálního advokáta na změnu judikatury?
- Jaké procesní prostředky má jednotlivec k dispozici k přezkumu platnosti nařízení?
- Jak lze podle Soudního dvora změnit systém přezkumu pro jednotlivce?

Postavení neprivilegovaných žalobců v rámci žaloby na neplatnost

Rozsudek Soudního dvora C-583/11 P Inuit Tapiriit Kanatami

Svým kasačním opravným prostředkem se Inuit Tapiriit Kanatami a další žalobci domáhají zrušení usnesení Tribunálu Evropské unie ze dne 6. září 2011 (T-18/10, Sb. rozh. s. II-5599, dále jen „napadené usnesení“), kterým Tribunál odmítl jako nepřijatelnou žalobu podanou navrhovatelí, jež zněla na zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1007/2009 ze dne 16. září 2009 o obchodování s produkty z tuleňů.

Svým kasačním opravným prostředkem se Inuit Tapiriit Kanatami [...] domáhají zrušení usnesení Tribunálu Evropské unie ze dne 6. září 2011 (T-18/10, Sb. rozh. s. II-5599, dále jen „napadené usnesení“), kterým Tribunál odmítl jako nepřijatelnou žalobu podanou navrhovatelí a E. A. Agathosem, jež zněla na zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1007/2009 ze dne 16. září 2009 o obchodování s produkty z tuleňů (Úř. věst. L 286, s. 36, dále jen „sporné nařízení“).

[...]

Nařízení (EU) č. 737/2010

5. Na základě čl. 3 odst. 4 sporného nařízení přijala Komise nařízení (EU) č. 737/2010 ze dne 10. srpna 2010, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 1007/2009 (Úř. věst. L 216, s. 1).

6. Toto nařízení podle svého článku 1 „stanoví podrobná pravidla pro uvádění produktů z tuleňů na trh podle článku 3 nařízení (ES) č. 1007/2009“.

Řízení před Tribunálem a napadené usnesení

7. Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 11. ledna 2010 podali navrhovatelé a E. A. Agathos žalobu znějící na zrušení sporného nařízení.

[...]

11. Tribunál dále zkoumal přípustnost žaloby, která k němu byla podána. V tomto rámci zaprvé posuzoval pojem „právní akt s obecnou působností [nařizovací akt]“ ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU. V této souvislosti provedl doslovný, historický a teleologický výklad tohoto ustanovení a v bodech 41 až 51 napadeného usnesení konstatoval následující:

„41. Zaprvé a pro připomenutí čl. 230 čtvrtý pododstavec ES fyzické nebo právnické osobě umožňoval podat žalobu proti rozhodnutím jakožto aktům s individuální působností, jakož i proti takovým aktům s obecnou působností, jako je nařízení, které se této osoby bezprostředně dotýká a jímž je tato osoba zasažena z důvodu určitých vlastností, které jsou pro ni zvláštní, či faktické situace, která ji vymezuje vzhledem ke všem ostatním osobám, a tím ji individualizuje způsobem obdobným tomu, jakým by byl individualizován adresát rozhodnutí (v tomto smyslu viz rozsudky Soudního dvora ze dne 15. července 1963, Plaumann v. Komise, 25/62, Recueil, s. 197, 223, a ze dne 25. července 2002, Unión de Pequeños Agricultores v. Rada, C-50/00 P, Recueil, s. I-6677, bod 36).

42. Článek 263 čtvrtý pododstavec SFEU, i když od použití výrazu „rozhodnutí“ upouští, přejímá obě tyto možnosti a přidává k nim třetí. Umožňuje podání žaloby proti individuálním aktům, proti aktům s obecnou působností, které se fyzické nebo právnické osoby dotýkají bezprostředně a osobně, jakož i proti nařizovacím aktům, které se jí dotýkají bezprostředně a nevyžadují přijetí prováděcích opatření. Z obecného významu výrazu „nařizovací“ vyplývá, že akty, na které se vztahuje tato třetí možnost, mají rovněž obecnou působnost.

43. V tomto kontextu je třeba konstatovat, že se tato možnost nevztahuje na všechny akty s obecnou působností, nýbrž na jejich užší kategorii, totiž na nařizovací akty.

44. Článek 263 první pododstavec SFEU totiž stanoví několik kategorií aktů Unie, které mohou být předmětem přezkumu legality; jsou jimi legislativní akty a dále ostatní závazné akty, které mají právní účinky vůči třetím osobám s tím, že tyto akty mohou být individuální nebo s obecnou působností.

45. Z toho je třeba dovodit, že čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU ve spojení s prvním pododstavcem tohoto článku stanoví, že fyzická nebo právnická osoba může podat žalobu proti aktům, které jsou jí určeny, i proti aktům s obecnou působností, legislativním nebo nařizovacím, které se jí bezprostředně a osobně dotýkají, a dále proti některým aktům s obecnou působností, totiž nařizovacím aktům, které se jí bezprostředně dotýkají a které nevyžadují přijetí prováděcích opatření.

46. Navíc takový výklad výrazu „nařizovací“ a rovnocenného výrazu v různých jazykových zněních Smlouvy o FEU jako protikladu k pojmu „legislativní“ rovněž vyplývá z několika dalších ustanovení Smlouvy o FEU, která se týkají sblížení „právních [legislativních, nařizovacích] a správních předpisů členských států“, zejména z článku 114 SFEU.

47. V tomto ohledu je třeba odmítnout argument [navrhovatelů a E. A. Agathose], podle kterého by v důsledku rozlišování mezi legislativními a nařizovacími akty, tak jak jej navrhuje Parlament a Rada a jak bylo přijato v bodech 42 až 45 výše, byl k výrazu „akty“ odkazujícímu na první dvě možnosti uvedené v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU doplněn přívlastek „legislativní“. Jak totiž vyplývá za závěru učiněného v bodě 45 výše, výraz „akty“ odkazující na tyto první dvě možnosti se kromě aktů, které jsou určeny fyzické nebo právnické osobě, týká všech aktů, ať již legislativních nebo nařizovacích, které se takové osoby dotýkají bezprostředně a osobně. Posledně uvedená možnost se vztahuje zejména na legislativní a právní [nařizovací] akty, které vyžadují přijetí prováděcích opatření.

48. Mimoto je třeba uvést, že v rozporu s tvrzením [navrhovatelů a E. A. Agathose] ze znění poslední části čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU vyplývá, že cílem členských států nebylo omezení působnosti tohoto ustanovení pouze na akty v přenesené pravomoci ve smyslu článku 290 SFEU, nýbrž obecně na nařizovací akty.

49. Zadruhé, výklad čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU přijatý v bodech 42 až 45 výše je potvrzen genezí procesu, který vedl k přijetí tohoto ustanovení, jež bylo původně navrženo jako čl. III-365

[odst. 4] návrhu Smlouvy o Ústavě pro Evropu. Zejména z průvodního přípisu prezidia Konventu (sekretariát Evropského konventu, CONV 734/03) ze dne 12. května 2003 totiž vyplývá, že navzdory dotčenému návrhu na změnu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES, v němž se hovoří o „aktech s obecnou působností“, prezidium přijalo jinou možnost, která hovoří o „podzákoných právních aktech“. Jak vyplývá z výše uvedeného průvodního přípisu, tato formulace umožňuje „rozlišovat mezi legislativními akty a nařizovacími akty při zachování restriktivního přístupu, pokud jde o žaloby jednotlivců proti legislativním aktům (v jejichž případě se i nadále uplatní podmínka, že se jich musí »bezprostředně a osobně dotýkat«)“.

50. Zatřetí, vzhledem k rozhodnutí převzít tuto formulaci do čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU je třeba mít za to, že účelem tohoto ustanovení je umožnit fyzické nebo právnické osobě podání žaloby proti aktům s obecnou působností, které nejsou akty legislativními, jež se jí bezprostředně dotýkají a nevyžadují přijetí prováděcích opatření, a bránit tak případům, kdy by taková osoba musela porušit zákon, aby získala přístup k soudu (viz výše uvedený průvodní přípis prezidia Konventu). Jak vyplývá z analýzy uvedené v předcházejících bodech, formulace čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU neumožňuje podání žaloby proti všem aktům, které splňují kritéria bezprostředního dotčení a neexistence nutnosti přijmout prováděcí opatření, ani proti všem aktům s obecnou působností, které těmto kritériím odpovídají, nýbrž pouze proti specifické kategorii posledně uvedených aktů, totiž proti nařizovacím aktům. V důsledku toho zůstávají podmínky přípustnosti v případě žaloby na neplatnost podané proti legislativnímu aktu restriktivnější než v případě žaloby podané proti nařizovacímu aktu.

51. Tento závěr nemůže být zpochybněn argumentací [navrhovatelů a E. A. Agathose], která se týká práva na účinnou soudní ochranu, zejména s ohledem na článek 47 Listiny základních práv Evropské unie (Úř. věst. 2007, C 303, s. 1, [dále jen „Listina“]). Podle ustálené judikatury totiž soud Unie nemůže bez překročení svých pravomocí vyložit podmínky, za nichž může jednotlivec podat žalobu proti nařízení, způsobem, který by vedl k odchýlení od těchto podmínek výslovně stanovených Smlouvou, a to ani ve světle zásady účinné právní ochrany [...].“

12. Na základě těchto úvah dospěl Tribunál v bodě 56 napadeného usnesení k závěru, že „pojem ‚nařizovací akt‘ ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU musí být chápán tak, že zahrnuje všechny akty s obecnou působností s výjimkou legislativních aktů“. Proto může být legislativní akt předmětem žaloby na neplatnost podané fyzickou nebo právnickou osobou výlučně tehdy, když se této osoby dotýká bezprostředně a osobně.

[...]

15. Tribunál se zatřetí v bodech 68 až 87 napadeného usnesení zabýval otázkou, zda jsou navrhovatelé a E. A. Agathos sporným nařízením bezprostředně dotčeni.

16. Tribunál v bodě 71 napadeného usnesení v tomto ohledu připomněl, že aby byl jednotlivec bezprostředně dotčen aktem, je třeba, aby měl napadený unijní akt bezprostřední účinky na právní postavení tohoto jednotlivce a aby adresátům tohoto aktu pověřeným jeho provedením neoponečoval žádnou volnost uvážení, a naopak aby toto provedení bylo čistě automatické povahy a vyplývalo výlučně z unijní právní úpravy, a to bez nutnosti použití dalších zprostředkujících předpisů.

17. Pokud jde o sporné nařízení, Tribunál měl s odkazem na své usnesení ze dne 11. července 2005, Bonino a další v. Parlament a Rada (T-40/04, Sb. rozh. s. II-2685, bod 56), v bodě 75 napadeného usnesení za to, že s ohledem na obsah čl. 3 odst. 1 sporného nařízení má toto nařízení bezprostřední účinky pouze na právní postavení těch žalobců, kteří jsou činní v oblasti uvádění produktů z tuleňů na unijní trh. Toto nařízení nikterak nezakazuje lov tuleňů, ke kterému navíc dochází mimo unijní trh, ani používání nebo spotřebu produktů z těchto tuleňů, které nejsou předmětem obchodu. I když nelze vyloučit, že obecný zákaz uvádění na trh stanovený sporným nařízením může mít dopady na činnost osob, které působí v segmentu předcházejícím tomuto uvádění na trh nebo

navazujícím na toto uvádění na trh, takové dopady nelze považovat za dopady vyplývající bezprostředně z tohoto nařízení. Případné hospodářské důsledky tohoto zákazu se kromě toho týkají pouze faktické situace žalobců, a nikoliv jejich právního postavení.

18. Tribunál v bodě 76 napadeného usnesení připomněl znění čl. 3 odst. 4 a čl. 5 odst. 3 sporného nařízení, jakož i bod 17 jeho odůvodnění, a poté v bodě 77 napadeného usnesení konstatoval, že i přes zákaz uvádět na trh produkty z tuleňů, u kterých je prokázáno, že nepochází z tradičních lovů tuleňů pořádaných inuitskými a jinými původními společenstvími, které přispívají k jejich živobytí, nejsou podmínky pro uvádění produktů na trh definovány.

19. V tomto ohledu měl Tribunál v bodech 78 až 80 napadeného usnesení za to, že sporné nařízení zejména nestanoví, co je třeba rozumět „jinými původními společenstvími“, a neposkytuje žádné vysvětlení týkající se tradičních lovů, které přispívají k jejich živobytí, ani způsobu, jakým má být prokázán inuitský původ či příslušnost k jiným původním společenstvím. Proto v případě produktů, na které se může vztahovat režim výjimky, nemohou vnitrostátní orgány použít sporné nařízení bez prováděcích opatření stanovených prováděcím nařízením, jež definuje podmínky, za kterých je povoleno uvádět tyto produkty na trh. Situace navrhovatelů a E. A. Agathose proto může být v rozsahu, v němž se na ni vztahuje dotčená výjimka, posouzena pouze na základě opatření prováděcích sporné nařízení. Za těchto podmínek se sporné nařízení dotýká pouze právního postavení žalobců, kteří jsou činní v oblasti uvádění produktů z tuleňů na unijní trh a na které se vztahuje obecný zákaz uvádět tyto produkty na trh.

20. Tak tomu však není v případě žalobců, jejichž činnost nespočívá v uvádění těchto produktů na trh, nebo žalobců, na které se vztahuje výjimka stanovená sporným nařízením, jelikož uvádění produktů z tuleňů, které jsou získávány při tradičních lovech tuleňů pořádaných inuitskými a jinými původními společenstvími, které přispívají k jejich živobytí, na unijní trh je i nadále v zásadě povoleno. Konkrétně za subjekty činné v oblasti uvádění produktů z tuleňů na trh nelze považovat lovce tuleňů a jejich kožešin inuitského původu, ani organizace, které zastupují zájmy žalobců.

21. Tribunál tak měl v bodech 81 až 87 napadeného usnesení za to, že sporné nařízení se bezprostředně dotýká pouze čtyř žalobců, a sice těch, kteří jsou činní v oblasti zpracování nebo prodeje produktů z tuleňů pocházejících od inuitských a neinuitských lovců tuleňů a jejich kožešin. Pokud jde o K. Aariak, Tribunál v bodě 82 napadeného usnesení konstatoval, že nemůže být považována za bezprostředně dotčenou sporným nařízením. I když je činná v oblasti zpracování produktů z tuleňů, konkrétně ve výrobě a prodeji konfekčních oděvů z tuleních kůží, z žaloby i z vyjádření navrhovatelů a E. A. Agathose k námitkám nepřipustnosti vyplývá, že i ona patří k inuitskému společenství a netvrdí, že by byla činná v oblasti uvádění jiných produktů na trh než těch, na které se vztahuje dotčená výjimka.

22. Vzhledem k tomu, že ke splnění podmínek přípustnosti žaloby stanovených v čl. 263 čtvrtém pododstavci SFEU musí být postavení jednotlivce dotčeno bezprostředně i osobně, Tribunál v bodech 88 až 93 napadeného usnesení zkoumal, zda čtyři žalobce, které považoval za bezprostředně dotčené sporným nařízením, lze rovněž považovat za osobně dotčené tímto nařízením. Tribunál v tomto ohledu s odkazem na bod 41 daného usnesení rozhodl, že sporné nařízení se použije na objektivně určené situace a zakládá právní účinky vůči kategoriím osob, které jsou vymezeny obecně a abstraktně. Obecný zákaz uvádění produktů z tuleňů – s výjimkou těch, které jsou získávány při tradičních lovech tuleňů pořádaných inuitskými a jinými původními společenstvími, které přispívají k jejich živobytí – na trh je formulován obecně a může se použít bez rozdílu na každý hospodářský subjekt, který spadá do působnosti tohoto nařízení.

23. I když jsou čtyři dotčení navrhovatelé činní v oblasti uvádění produktů z tuleňů pocházejících od inuitských a neinuitských lovců tuleňů a jejich kožešin na trh, jsou jako takoví dotčení sporným nařízením stejně jako každý jiný hospodářský subjekt, který na trh uvádí produkty z tuleňů. I za předpokladu, že by se na tyto žalobce vztahovala vedle obecného zákazu výjimka týkající se

produktů inuitského původu, nepostačovalo by to k tomu, aby byli individualizováni způsobem obdobným tomu, jakým je individualizován adresát rozhodnutí.

24. Za těchto podmínek prohlásil Tribunál žalobu na neplatnost za nepřipustnou.

Otázky k případu:

- Proti jakým aktům umožňuje čl. 267 pododst. 4 SFEU podat žalobu neprivilegovanými žalobci?
- Jaká byla geneze nového znění čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU?
- Co je účelem nového znění účelem čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU?

Námítka protiprávnosti

Rozsudek Soudního dvora C-239/99 Nachi Europe v. Hauptzollampt Krefeld

Otázky vyvstaly v rámci sporu mezi společností Nachi Europe a německým celním úřadem ohledně rozhodnutí celního úřadu zamítnout žádost Nachi o náhradu antidumpingových cel uložených na základě nařízení ES za dovoz kuličkových ložisek z Japonska od mateřské společnosti Nachi Fujikoshi. Antidumpingové clo Nachi Europe zaplatila v roce 1995; o jejich navrácení požádala v roce 1998, přičemž se dovolávala protiprávnosti dotčeného nařízení. Hlavním argumentem byla skutečnost, že v rozsudku Tribunálu (tehdy Soudu prvního stupně) z roku 1998 (NTN Corporation a Koyo Seiko v. Rada) bylo vyhověno žalobám na neplatnost podaným jinými dovozci a zrušeno nařízení v částech, které se jich týkaly.

28. Nezávisle na účincích částečného zrušení, o němž Soud rozhodl ve výše uvedeném rozsudku NTN Corporation a Koyo Seiko v. Rada, je třeba přezkoumat, zda je přípustné, aby se Nachi Europe domáhala neplatnosti antidumpingového cla uplatňovaného na kuličková ložiska vyráběná společností Nachi Fujikoshi ve sporu před vnitrostátním soudem.

29. Je namístě nejdříve připomenout, že podle ustálené judikatury rozhodnutí přijaté orgány Společenství, které nebylo napadeno jeho adresátem ve lhůtě stanovené v čl. 230 pátém pododstavci ES, je vůči němu konečné[...]. Tato judikatura je založena zejména na úvaze, že účelem lhůty k podání žalob je zajištění právní jistoty vyhnutím se neomezenému zpochybňování aktů Společenství způsobujících právní účinky[...].

30. Soudní dvůr rovněž rozhodl, že stejné požadavky právní jistoty vedou k vyloučení možnosti, aby příjemce státní podpory, která je předmětem rozhodnutí Komise určeného přímo samotnému členskému státu, z kterého pochází tento příjemce podpory, jenž bezpochyby mohl toto rozhodnutí napadnout, který však nechal uplynout lhůtu kogentně stanovenou pro tyto účely v článku 230 pátém pododstavci ES, znovu zpochybnit legalitu tohoto rozhodnutí před vnitrostátními soudy v rámci žaloby podané proti opatřením provádějícím toto rozhodnutí, která přijaly vnitrostátní orgány ([...]rozsudek TWD Textilwerke Deggendorf [...]). Soudní dvůr měl totiž za to, že přijetí opačného řešení by znamenalo přiznat příjemci podpory možnost obejít konečnou povahu, kterou má mít rozhodnutí na základě zásady právní jistoty po uplynutí lhůty k podání žaloby[...].

31. Je třeba přezkoumat, zda, jak to tvrdí Rada a Komise, řešení vycházející z výše uvedeného rozsudku TWD Textilwerke Deggendorf může být rozšířeno na případ, kdy, jak je tomu ve sporu v původním řízení, se podnik ve stejné situaci jako Nachi Europe dovolává neplatnosti antidumpingového nařízení ve sporu před vnitrostátním soudem.

32. K tomuto bodu Nachi Europe na jednání tvrdila, že řešení vycházející z výše uvedeného rozsudku TWD Textilwerke Deggendorf nemůže být použito v případě, kdy je incidenčně uplatněna

neplatnost nařízení, neboť článek 241 ES dovoluje každému účastníku řízení incidenčně se domáhat nepoužitelnosti nařízení, i když lhůta k podání žaloby stanovená v čl. 230 pátém pododstavci ES uplynula.

33. V tomto ohledu je třeba nejdříve připomenout, že podle ustálené judikatury možnost, kterou poskytuje článek 241 ES, domáhat se nepoužitelnosti nařízení nepředstavuje samostatné právo podat žalobu a může být vykonávána pouze incidenčně v rámci řízení probíhajícího před samotným Soudním dvorem na základě jiného ustanovení Smlouvy...

34. Jelikož článek 241 ES nemůže být uplatněn před Soudním dvorem, pokud k Soudnímu dvoru nebyla podána hlavní žaloba, toto ustanovení nemůže být jako takové uplatněno v rámci řízení o předběžné otázce na základě článku 234 ES. Jak uvedl generální advokát v bodě 62 svého stanoviska, článek 234 ES sám upravuje řízení umožňující odpovědět na otázku, která vyvstala ohledně platnosti aktu Společenství, pokud taková otázka vyvstala incidenčně ve sporu před vnitrostátním soudem.

35. Je však pravda, že článek 241 ES vyjadřuje obecnou právní zásadu, která zajišťuje navrhovatelům, v rámci opravného prostředku podle vnitrostátního práva proti zamítnutí jeho žádosti, právo namítat protiprávnost aktu Společenství, který byl základem vnitrostátního rozhodnutí přijatého v jeho neprospěch, a otázka platnosti tohoto aktu Společenství může být tedy předložena Soudnímu dvoru v rámci řízení o předběžné otázce [...].

36. Soudní dvůr rovněž uvedl, že tato obecná zásada zaručuje každému účastníku řízení právo napadnout za účelem zrušení rozhodnutí, které se ho bezprostředně a osobně dotýká, platnost předchozích aktů orgánů tvořících právní základ napadeného rozhodnutí, nemá-li tento účastník řízení právo podat na základě článku 230 ES přímou žalobu proti těmto aktům, kterými byl dotčen, aniž by mohl navrhopvat jejich zrušení (rozsudky ze dne 6. března 1979, *Simmenthal v. Komise*, 92/78, Recueil, s. 777, bod 39, a výše uvedený *TWD Textilwerke Deggendorf*, bod 23).

37. Nicméně tato obecná zásada, jejímž cílem je zajistit, aby každá osoba měla možnost napadnout akt Společenství, jenž je základem rozhodnutí v její neprospěch, v žádném případě nebrání tomu, aby se nařízení stalo konečným vůči jednotlivci, ve vztahu ke kterému je toto nařízení třeba považovat za individuální rozhodnutí, jehož zrušení mohl bez jakékoliv pochybnosti navrhopvat na základě článku 230 ES, což tomuto jednotlivci brání namítat před vnitrostátním soudem protiprávnost tohoto nařízení (viz co se týče rozhodnutí Komise, rozsudek *TWD Textilwerke Deggendorf*, uvedený výše, body 24 a 25). Tento závěr se vztahuje na nařízení ukládající antidumpingová cla z důvodu jejich dvojí povahy, jak Soudní dvůr poznamenal v judikatuře uvedené v bodě 21 tohoto rozsudku, aktů normativní povahy a aktů, které se určitých hospodářských subjektů mohou bezprostředně a osobně dotýkat.

38. V projednávané věci přitom *Nachi Europe*, žalobkyně v původním řízení, mohla bezpochyby navrhopvat zrušení čl. 1 bodu 2 nařízení č. 2849/92 v rozsahu, v němž stanoví antidumpingové clo z dovozu kuličkových ložisek vyrobených společnostmi *Nachi Fujikoshi*.

39. Jak totiž poznamenal generální advokát v bodech 32 až 34 svého stanoviska, *Nachi Europe* je dovozcem sdruženým s *Nachi Fujikoschi*, jejíž prodejní ceny dotyčného zboží byly základem pro stanovení vývozní ceny zohledněné nařízením č. 2849/92 pro stanovení dumpingových marží týkajících se *Nachi Fujikoshi*. Tato okolnost přitom podle ustálené judikatury uvedené v bodech 21 a 22 tohoto rozsudku umožnila, aby společnost *Nachi Europe* byla považována za bezprostředně a osobně dotčenou ustanoveními tohoto nařízení, které uložilo konkrétní antidumpingové clo z dovozu výrobků vyrobených společnostmi *Nachi Fujikoshi*.

40. Ze všech předchozích úvah vyplývá, že [...] [d]ovoze těchto výrobků, jakým je *Nachi Europe*, který měl bezpochyby právo podat žalobu k Soudu za účelem zrušení antidumpingového cla postihujícího tyto výrobky, který však takovou žalobu nepodal, se nemůže poté dovolávat neplatnosti tohoto antidumpingového cla před vnitrostátním soudem. V takovém případě je vnitrostátní

soud vázán konečnou povahou antidumpingového cla, které je na základě čl. 1 bodu 2 nařízení č. 2849/92 použitelné na dovoz kuličkových ložisek vyrobených společnostmi Nachi Fujikoshi a dovezených společnostmi Nachi Europe.

Otázky k případu:

- Lze uplatnit námitku protiprávnosti dle čl. 277 SFEU (ex 241 SES) v rámci řízení o předběžné otázce?
- Z jakého důvodu nebyl přezkum platnosti dotčeného nařízení v rámci řízení o předběžné otázce přípustný?
- Jak se v kontextu přezkumu platnosti uplatní zásada „*vigilantibus iura*“?

III. PŘÍKLADY

1. Okresní soud v Brně řešil spor mezi státem a firmou Adventura ohledně aplikace nařízení EU. Firma provozovala rekreační plavby výletními loděmi pro účely rekreace na brněnské přehradě a dalších lokalitách na jižní Moravě. Firma Adventura u soudu vznesla pádné argumenty ohledně výkladu sporných ustanovení dotčeného nařízení. Okresní soud jejím stížnostem nevyhověl; resp. se jí vznesenými námitkami ohledně výkladu dotčeného nařízení vůbec nezabýval.
Jednal soud správně?
2. Nejvyšší správní soud řešil dovolání v rámci azylového řízení. Azylant, pan Riot, jemuž nebylo v předchozích řízeních u nižších soudů vyhověno, namítal, že Česká republika špatně implementovala tzv. procedurální směrnici (směrnice upravující proceduru udělování azylu) a na základě této vadné implementace rozhodovaly i nižší soudy v jeho případě. V tomto ohledu pan Riot poukázal zejména na praxi rakouských a německých soudů, jež vykládaly dotčená ustanovení odlišně od soudů českých a – podle názoru pana Riota – správně. Nejvyšší správní soud mu ve svém rozhodnutí nevyhověl, aniž se jeho námitkami ohledně výkladu dotčené směrnice zabýval.
Jednal tento soud správně?
3. Po neúspěšném řízení u Nejvyššího správního soudu se pan Riot, žadatel o azyl v ČR, rozhodl obrátit přímo na Soudní dvůr EU, kde podrobně poukázal na nedostatky v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu; současně podal ústavní stížnost k Ústavnímu soudu ČR a podání k Evropské komisi, aby zahájila řízení proti České republice pro porušení práva EU.
Jednal pan Riot procesně správně?

4. Evropská komise na základě podnětu pana Riota zjistila, že Česká republika opravdu nesprávně implementovala dotčené směrnice. Česká republika se bránila tím, že ustanovení českého zákona jsou opravdu nejednoznačná, ale že správní úřady a soudy aplikují právo EU správně právě s ohledem na směrnici. Komise ovšem nebyla spokojena s touto odpovědí a okamžitě uložila ČR pokutu. Po protestech české vlády rozhodnutí o pokutě zrušila, ale současně podala žalobu k Soudnímu dvoru EU, kterému navrhla uložit ČR současně pokutu i penále za každý den prodlení s implementací směrnice.

Byl postup Komise správný?

5. Soudní dvůr dostal dvě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce; první se týkala osoby, jež byla vazebně stíhána ve Španělsku, druhá se týkala řízení o rodičovské péči ohledně nezletilého dítěte, jež bylo svěřeno do péče matky – Slovenky žijící na Slovensku, a jež otec – Portugalec – v rozporu se soudním rozhodnutím odvezl do Portugalska. V obou případech národní soudy žádaly o tzv. naléhavé řízení o předběžné otázce podle čl. 267 SFEU. Může jim Soudní dvůr vyhovět?
6. Evropská komise zahájila řízení proti Maďarsku, jehož soudy odmítly aplikovat dvě nařízení EU ohledně nově zavedené celounijní daně z finančních transakcí a ohledně migračních kvót. Obě nařízení byla přijata rok před zahájením řízení ze strany Komise; první nařízení bylo přijato v EU jednomyslně, druhé pak kvalifikovanou většinou – Maďarsko a několik dalších zemí hlasovalo proti přijetí tohoto nařízení. Po zahájení řízení podalo Maďarsko žalobu na neplatnost obou nařízení a současně v probíhajícím řízení na porušení povinnosti vzneslo Maďarsko námitku protiprávnosti. Je žaloba na neplatnost a námitka protiprávnosti přípustná?
7. Nejvyšší soud řešil spor ohledně aplikace nové směrnice EU o domovním prodeji. Byl stoprocentně přesvědčen, že dotčená směrnice je neplatná, jelikož nebyly splněny formální procedury jejího přijetí stanovené ve zřizovacích smlouvách (na úrovni EU byla použita zvláštní legislativní procedura namísto procedury řádné). Proto ve sporu, jenž mu byl předložen, konstatoval neplatnost směrnice a rozhodl spor bez ohledu na ni. Jak hodnotíte postup národního soudu?
8. Rada Evropské unie spolu s Evropským parlamentem přijala rámcové nařízení ohledně společného trhu s jablky a hruškami. Současně zmocnila Komisi k přijetí prováděcích opatření, na základě kterých se zaváděl dotáční režim pro pěstitele. Komise v červenci v roce 2015 vydala nařízení, na základě kterého stanovila dotace pro rok 2015, jež byly výrazně nižší než v předchozích letech. To se nelíbilo několika firmám ze Slovenska; ty podaly žalobu na neplatnost, kterou směřovali přímo k Soudnímu dvoru.

Tvrdily, že se jich nařízení Komise přímo a osobně dotýká a zasahuje do jejich podnikatelských plánů. Postupovaly firmy procesně správně? Za jakých podmínek bude žaloba přijatelná?

9. Evropská komise vydala oznámení (notice), na základě kterého bude posuzovat nově přísněji tzv. *de minimis* dohody v oblasti hospodářské soutěže. Jedná se o dohody mezi podniky (soutěžiteli), jež mají minimální dopad na celounijní trh. Proto se na tyto dohody nevztahuje unijní regulace hospodářské soutěže, resp. Komise proti firmám, jež takovou dohodu uzavřely, nezahajuje řízení a nepostihuje zúčastněné podniky pokutami. Několik firem tvrdilo, že dotčené oznámení je v rozporu s právem EU a podalo žalobu na neplatnost tohoto oznámení s tím, že se jich toto oznámení přímo a osobně dotýká.
Postupovaly firmy procesně správně? Za jakých podmínek bude žaloba přijatelná?
10. Nařízení Evropské unie ohledně dotací pro zemědělce stanovilo, že dotace konkrétním zemědělcům budou přidělovány na základě posouzení a rozhodnutí příslušných orgánů členských států. V případě České republiky to bylo Ministerstvo zemědělství. Firma Agronovo, zabývající se produkcí bio zeleniny, podala žádost o dotaci ve lhůtě stanovené ministerstvem. Ovšem přes opakované urgency nedostala žádnou informaci o postupu její žádosti a ministerstvo taktéž promeškalo všechny lhůty. Firma tedy podala žalobu na nečinnost k Soudnímu dvoru Evropské unie.
Jednala firma procesně správně?